

Царенко О. В.,
д-р екон. наук., професор
Голова комітету з контролю якості аудиторських послуг,
Аудиторська палата України, м. Київ

ОСОБЛИВОСТІ РОЗБУДОВИ СИСТЕМИ УПРАВЛІННЯ ЯКІСТЮ АУДИТОРСЬКИМИ ФІРМАМИ

Усі аудиторські фірми – не лише великі – мають запровадити систему управління якістю, але це не повинно бути тягарем, і воно може принести тривалу користь [4]. Необхідність розбудови системи управління якістю узгоджується з такими стратегічними документами, як: Закон України «Про Концепцію Загальнодержавної програми адаптації законодавства України до законодавства Європейського Союзу» від 21.11.2002 р. № 228 – IV [2], Закон України «Про аудит фінансової звітності та аудиторську діяльність» від 21 грудня 2017 року № 2258 – VIII (далі – Закон № 2258) [1]. Для багатьох невеликих аудиторських фірм управління якістю може здається процесом, який потребує часу, якого вони не мають. Проте, будь-який інвестований час повинен запропонувати певну окупність у вигляді ефективності, відповідності та/або фінансової прибутковості

З огляду на те, що аудит - це конкурентний ринок, то, аудиторські фірми через впровадження системи управління якістю мають як короткострокові, так і довгострокові переваги.

Зазначимо, що в умовах дефіциту аудиторського персоналу підхід до управління якістю може змусити працівників відчувати більше задоволення від роботи та цінності своєї роботи, що може підвищити лояльність персоналу [3].

Зауважимо, що новий Міжнародний стандарт з управління якістю 1 «Управління якістю для фірм, що виконують аудити чи огляди фінансової звітності, або інші завдання з надання впевненості чи супутніх послуг» (далі - МСУЯ 1) наголошує на лідерстві та створенні системи управління якістю, а не лише контролю якості завдання. Рада з Міжнародних стандартів аудиту та надання впевненості звертається до екосистеми аудиту, яка розвивається та стає дедалі складнішою, включаючи зростання очікувань зацікавлених сторін.

Управління якістю не є окремою функцією аудиторської фірми; це інтеграція культури, зі стратегією, операційною діяльністю і бізнес-процесами аудиторської фірми. В результаті, комплексна розробка системи управління якістю, операційної діяльності та бізнес-процесів аудиторської фірми може сприяти гармонійному підходу до управління фірмою та підвищенню ефективності управління якістю.

Звертаємо увагу, що в основу вимог цього МСУЯ 1 покладено підхід, що заснований на оцінці ризиків. Процес оцінки ризиків фірми визначає процес,

якому аудиторська фірма повинна слідувати при впровадженні ризик-орієнтованого підходу у всій системі управління якістю.

Поряд з цим, МСУЯ 1 визначає три етапи процесу оцінки ризику: (а) встановлення цілей якості; (б) ідентифікацію та оцінювання ризиків для досягнення цілей якості; (в) розробку та впровадження дій у відповідь на ризики якості.

Першим кроком у процесі оцінки ризику є встановлення цілей якості, яких необхідно досягти. Тобто, це бажані результати у власній системі управління якістю. Цілі якості, яких необхідно досягти, визначені в МСУЯ 1, тому перший крок може бути не надто складним. Цілі якості охоплюють наступні шість компонентів стандарту та є обов'язковими для всіх фірм і всіх типів завдань, що виконують.

Другим кроком у процесі оцінки ризику є виявлення та оцінка ризиків досягнення цілі якості, тобто того, які ризики якості існують у вашій фірмі.

Виявляючи ризик для якості, треба подумати про умови, обставини подій, дії чи бездіяльність, які можуть негативно вплинути на здатність аудиторської фірми досягати своїх цілей у сфері якості. Іншим фактором, який слід враховувати, є стратегічні та операційні рішення фірми. Фірма знаходиться в режимі зростання та агресивно шукає нових клієнтів і персонал, чи зберігає статус-кво? Відповіді на ці запитання допоможуть визначити, чи існує ризик для якості.

Вважаємо за доречним буде подумати про процес оцінки ризику як про ітераційний, а не про лінійний. При ідентифікації та оцінці ризику аудиторська фірма може визначити додаткову мету якості, яку необхідно встановити; або, при розробці та впровадженні реагування, фірма може визначити, що ризик якості не був виявлений та оцінений, а мав бути. Це буде безперервний процес, особливо під час роботи над впровадженням вимог нового стандарту.

Список використаних джерел:

1. Закон України «Про аудит фінансової звітності та аудиторську діяльність» від 21.12.2017 № 2258-VIII. URL: <http://www.zakon2.rada.gov.ua/laws/show/08-19>
2. Закон України «Про Концепцію Загальнодержавної програми адаптації законодавства України до законодавства Європейського Союзу» від 21.11.2002 р. № 228 – IV. URL: <http://www.uan2.laws.gov.ua> 26 (
3. Проскура Н.М. Якість аудиторських послуг в Україні: реалії та перспективи /Н.М. Проскура, В.П. Коваленко // Економічний часопис XXI. 2010. № 9-10. С. 53–57.
4. Царенко О.В. Особливості визначеності об'єкта локалізації зусиль при впровадженні системи контролю якості аудиторських послуг. Інвестиції: практика та досвід. 2021. № 5. С. 5–10.